

úvod

Úvodní slovo

Od počátku své existence se Katedra archeologie Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni významnou měrou orientuje na rozvoj vědecko-výzkumné činnosti. Nezanedbatelný počet projektů, na jejichž řešení pracoviště získalo v tomto desetiletí grantové prostředky, byl koncipován jednak s ohledem na tematickou orientaci svých akademických pracovníků a jednak s vědomím potenciálu, který v univerzitním prostředí nabízí zapojení studentů do výzkumu. Tato participace je užitečná jak v heuristické fázi, tak v oblasti zpracování dat. Nasazení posluchačů do praktického provádění projektů pomáhá získat a zpracovat za kratší dobu velké množství kvalitativně rozmanitých informací, zároveň má ale zásadní význam pro rozvíjení tvůrčích schopností studentů a osvojování si rutinních činností spjatých s jejich vlastní budoucí vědeckou prací. Základní normou – dodejme, že v současnosti přímo strategickou nutností – úspěšného dokončení každého projektu je jeho vědecká publikace, která je zárukou, že výsledky výzkumu přispějí k obohacení oboru a ke zlepšení stavu poznání konkrétně řešené problematiky. Zveřejnění výsledků výzkumu navíc umožňuje specialistům – obvykle z téhož oboru – pracovat s nimi kdykoli v budoucnu a využívat opakovaně jejich informační hodnotu. O ekonomických ztrátách v případě vědeckých projektů, které nejsou publikovány včas, nebo dokonce vůbec, se netřeba dlouze rozepisovat.

Témata řešená v současnosti na katedře archeologie jsou v poměrně reprezentativním výběru představena v tomto speciálním svazku recenzovaného periodika Akta Fakulty filozofické ZČU. Naše pracoviště využilo nabídky vedení fakulty naplnit jeho obsah archeologickou tematikou, a podat tak průřezové svědectví o alespoň některých otázkách,

jimž se v současnosti katedra věnuje. Narozdíl od většiny dosavadních publikačních výstupů má tento soubor jednu důležitou charakteristiku. Jeho umístění v Aktech jej předurčuje k tomu, že není směřován výlučně k archeologické odborné veřejnosti, nýbrž také k badatelům z jiných oborů pěstovaných na filozofických fakultách. Právě jim má poskytnout základní informace o orientaci katedry v badatelské a výzkumné oblasti, ukázat na pestrost řešených problémových okruhů a na jejich chronologické a tématické zastoupení. Publikované statě jsou z větší části dílčími výstupy z šířeji založených projektů a jejich autory jsou v hlavní míře posluchači doktorského oborového studia, v menší míře pak kmenoví zaměstnanci katedry.

Věřím, že tento tematický svazek dnes již zavedeného časopisu Fakulty filozofické ZČU v Plzni rozšíří u jeho čtenářů představu nejen o aktuálním směřování jednoho z nejstarších fakultních pracovišť, nýbrž také o oboru jako takovém. Obvykle to jsou totiž práce nejmladší badatelské generace, které ukazují, kudy se bude oborový výzkum v nejbližších letech ubírat a jaké otázky považují její představitelé za důležité. Nejinak je tomu i v případě archeologie.

V Plzni 20. 11. 2010

*Doc. PhDr. Martin Gojda, CSc.
Vedoucí katedry archeologie FF ZČU*

Doc. PhDr. Martin Gojda, CSc.

Archeologie v procesu univerzitního vzdělání

1. Úvod

Studium archeologie na českých vysokých školách prodělává v posledním desetiletí poměrně dynamický vývoj. Zatímco v bývalém Československu se archeologie přednášela na třech univerzitách (Praha, Brno, Bratislava), došlo po vzniku ČR k výraznému zvýšení počtu vysokoškolských kateder a ústavů, které poskytují studium archeologie na bakalářském a magisterském, případně doktorském stupni (Opava, Hradec Králové, České Budějovice, Pardubice, Olomouc). V té době se také začíná diskutovat – obecně i adresně – o poslání, cílech a formě vysokoškolské výuky archeologie u nás. Na Západočeské univerzitě v Plzni založil Katedru archeologie (KAR) v roce 1998 E. Neustupný. Počtem studentů a zaměstnanců je dnes KAR – spolu s Ústavem archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity – největším archeologickým univerzitním pracovištěm v České republice (cf. GOJDA, M., 2005 a 2008).

Chceme-li se dobrat zřetelně formulovaných cílů a koncepce vysokoškolského vzdělání v oboru archeologie (podobně to platí o dalších vědeckých disciplínách), je nezbytné se znovu obrátit k jeho podstatě, významu a smyslu. To je základní východisko, bez něhož se neobejdeme zejména při utváření ideových základů každého vysokoškolského studijního oboru. Reflexe těchto ideových východisek se pak projevuje ve formální podobě studia, resp. ve struktuře nabízených předmětů, v poměru mezi teoreticko-metodologickými, praktickými a tematickými kurzy, v preferencích konkrétního oboru na všeobecné znalosti, resp. na specializaci. Podstatné ovšem je, že toto vše spoluúčinkuje